

Amarcord-despre amintiri nostalgice

O vreme timpul a fost răbdător cu oamenii dragi de lângă mine, bunicii, pe care îi iubeam nespus de mult și eram convinsă că asta era îndeajuns ca să-i țin lângă mine, mereu. Refuzam să văd, cu bună-știință, din naivitate, din încăpățânare, sau doar din egoism, că îmbătrâneau, se îmbolnăveau, erau tot mai fragili, tăcuți în suferința lor, zgărciți cu vorbele, dar atât de generoși în îmbrățișările lor mute, cu lacrimile care rămâneau suspendate peste priviri blânde ca niște rugăciuni. O îmbrățișare tăcută și câteva cuvinte: "Să-ți ajute Dumnezeu", era modul nostru "auster", dar profund, de a ne despărți, același, ani la rând, atunci când ne luam rămas bun. Când a început să simtă apăsătoare povara anilor, Tâna Floarea îmi spunea, cu voce tremurândă: "Cine știe dacă o să mă mai găsești când vii data viitoare"...Am făcut facultatea, am rămas la Cluj, au trecut mulți ani și eu mă întorceam întotdeauna să-i văd, iar bunica mă saluta întotdeauna în felul ei. Eu urcam în mașină încercând să duc cu mine toată iubirea, necondiționată și nerostită a bunicilor, care rămâneau în fața porții, până când mașina dispărea într-un nor de praf. Înainte, însă, reușeam să o văd pe bunica ștergându-și cu colțul năframei lacrimile nevăzute. Am plecat, m-am întors, apoi am plecat din nou, știam că ei rămâneau mereu acolo, în același loc, unde mă așteptau răbdători și asta îmi dădea un sentiment de siguranță. Singura certitudine pe care o aveam, în toți anii în care trăiam cu exaltare și frenezie fiecare experiență, era tocmai iubirea lor, constantă, invariabilă, pe când totul în jurul meu era un șir de variabile greu de descifrat.

Multă vreme, încă de când eram mai mică, m-am temut că o să mă întorc și nu o să-i mai găsesc, teama devenea uneori obsesivă. Îmi amintesc că mergeam în fiecare sâmbătă la țară, la

bunici, cu ai mei, cu mașina. La un moment dat, se termina asfaltul și intram pe drumul de țară, care ducea la Mintiu, un drum îngust, șerpuit, singura pată fără culoare în explozia de galben, auriu, verde și roșu, de pe câmpurile imense, pe care nu le puteai cuprinde cu privirea. Vara, galbenul de floarea soarelui și auriul grâului te orbeau pur și simplu. Uneori, însă, mi se părea că nu se mai termina odată drumul și abia așteptam să ajungem pe Dealul Crucii, de unde coboram în vale, spre sat. Prima imagine pe care o vedeam de sus, de pe deal, era cimitirul, chiar la intrarea în sat, o palmă de pământ înconjurată de meri, pruni și cireși, printre care se pierdeau mormintele, cu crucile de piatră sau de lemn. Îmi amintesc că, pe măsură ce ne apropiam de cimitir, eram tot mai neliniștită, teama mea era atât de irațională, încât, dacă se întâmpla să văd săteni care săpau o groapă, eram sigură că s-a întâmplat ceva cu bunicii mei... Firește că nu se putea întâmpla ceva fără ca noi să aflăm, însă am spus că frica mea era irațională.

M-au trebuit ani mulți să mă vindec de obsesia asta, de fapt m-am vindecat doar atunci când am înțeles că teama mea era un fel de premoniție. În cele din urmă, s-a întâmplat întocmai ca în coșmarurile mele repetate: m-am întors într-o iarnă, după o absență

de un an de zile, plecată prin lume, și nu i-am mai găsit. Casa bunicii era îngropată în zăpadă, curtea era pustie, iar poarta înțepenită, sub țurțuri. Nu am putut intra și nici nu aveam de ce să intru, am avut pentru prima dată senzația copleșitoare că timpul grăbit și nerăbdător m-a izgonit fără milă din micul meu paradis. Locul în care regăseam puținele certitudini pe care le aveam, tocmai pentru că găseam mai multe răspunsuri și mai puține întrebări. Mi-am amintit de

toți anii în care treceam pe lângă cimitirul din vale și mă simțeam norocoasă și privilegiată pentru că nu aveam de ce să mă opresc, oamenii mei dragi mă așteptau altundeva. Înainte de Luminație mergeam și eu în cimitir, împreună cu copiii din sat, să curățăm mormintele, să tăiem buruienile, să plantăm crizanteme, să pregătim totul pentru sărbătoare. Bunica mea, Profira, nu venea aproape niciodată. Devenea tristă și mai tăcută decât de obicei, închisă în durerea ei pe care nimeni nu o putea înțelege, departe de toți cei de care s-a despărțit iremediabil în primăvara lui 1944, când s-a refugiat din Bucovina. În cimitirul din Mintiu nu avea pe nimeni și îmi spunea adesea că nu poți simți că aparții unui loc, dacă morții tăi sunt departe și nu poți să aprinzi o lumânare la mormântul lor, de Luminație. Ai ei erau răspândiți prin lume, așa cum au fost și în viață.

Eu mergeam la cimitir cu bunicul, să aprindem lumânări și noi pentru străbunicii pe care nici măcar nu i-am cunoscut, pentru vreun vecin sau vreun prieten de-al bunicului. Oamenii stăteau de vorbă, depăneau amintiri, închinau câte un pahar de țuică, de sufletul mortului. Tata Bun se oprea la fiecare mormânt, preț de o îmbrățișare și de o poveste amuzantă și nostalgică. Crizantemele care acopereau mormintele aveau un miros amar, greu, apăsător. Eu îl țineam strâns de mână pe Tata Bun și aș fi vrut să pot opri clipa aceea, în care mă simțeam vinovată pentru că eram fericită. Plecam din cimitir noaptea târziu și lăsam în urmă un spectacol tulburător, cu sutele de lumânări care continuau să ardă în întuneric. "Trebuie să rămână aprinse toată noaptea, să lumineze calea celor care s-au întors nițel printre noi, atunci când o să plece înapoi dincolo...", îmi spunea bunicul în șoaptă, cu o voce plină de taine. Luminația era, încă, o sărbătoare la care asistam doar ca spectator, curioasă, emoționată și grăbită să mă întorc lângă cei pe care îi aveam, încă, aproape.

Moartea ne-a ocolit multă vreme, apoi, s-a năpustit asupra noastră, fără niciun preaviz. Iar eu eram departe și nici măcar nu am avut timp să-mi iau rămas bun de la oamenii mei dragi, așa cum aș fi vrut, într-o lungă îmbrățișare tăcută, mai cuprinzătoare decât mii de cuvinte, care au rămas ferecate între atâtea plecări grăbite. Am crezut cu prea multă ușurință că timpul va fi mereu bun și răbdător cu noi.